

1. Име др Љиљане Буровић професора Породичног права на Правном факултету у Крагујевцу, није непознато у уџбеничкој књижевности. Последњих неколико година штампају се нова издања књига професора др Андрије Гамса, које је она, као сарадник, проширила и прилагодила новим југословенским прописима (*Увод у грађанско право* — општи део, „Савремена администрација”, Београд, 1981. и *Брачно и породично имовинско право*, „Савремена администрација”, Београд, 1985). Ове године појавио се у издању „Научне књиге” и први самостални уџбеник др Љиљане Буровић *Породично право*, који је правној литератури у овој области додао још једно пажње вредно дело.

Породичне односе, као уосталом и већину друштвених односа, данас у Југославији уређују прописи социјалистичких република, односно аутономних покрајина. Верујем да нема нити једног аутора коме ова околност није причинила додатне тешкоће, које се још више увећавају ако се ради о писању уџбеника. Са једне стране, обавеза је аутора да у уџбенику представи целокупан правни систем Југославије, будући да су уџбеници намењени у првом реду студентима правних факултета, али исто тако и судијама, адвокатима, социјалним радницима, социолозима, педагозима или психолозима, који раде у центрима за социјални рад или другим сличним установама, и којима су потребне информације о праву важећем на територији читаве земље. Са друге стране, свестрана теоријска и аналитичка оцена озакоњених правних решења немогућа је, уколико се упоређују и анализирају сви породичноправни извори у Југославији, јер би таква књига својим волуменом и множином информација била одвише тешка за студенте редовног курса правних студија. Професор Љиљана Буровић успела је да са мером разреши поменуто дилему и добро уравнотежи два супротна захтева. Тако су породичноправни институти приказани у овом уџбенику са становишта и кроз систематику решења прихваћених у Закону о браку и породичним односима СР Србије који се примењује од 1. јануара 1981. године, а садржи материјалноправне и процесноправне одредбе којима су правно уређени односи у породици. Правна решења која за заснивање, дејства и престанак најважнијих породичноправних односа садржи законодавство преосталих седам правних подручја изложена су прегледно и концизно тамо где су та решења у нечему посебна и оригинална, односно различита у односу на решења српског права. Надаље, у тумачењу појединих породичноправних института коришћени су карактеристични примери из ранијих, односно савремених правних система других земаља, како би се представила еволуција у схватању приступа и сврхе правног регулисања породичних односа. Најзад, на више места цитиране су и судске одлуке, али је њихов број релативно мали па би било пожељно да их у наредним издањима буде више. То не треба да буде учињено само илустрације ради, већ да би се студенти подстакли да о појединим правним питањима размишљају самостално и аргументовано. Отуда, ни шире изводе из неких важнијих судских одлука не треба изоставити ако они могу да послуже темељнијем и бољем проучавању права.

Уџбеник професора Љиљане Буровић написан је веома лепим стилем, читак је и добро систематизован. Језику аутор посвећује посебну пажњу, што је видљиво како у брижљивом уобличавању готово сваке реченице, тако и у неким деловима који представљају мале студије из етимологије (као, на пример, у погледу термина „брак”, стр. 34). Посебан квалитет ове књиге је настојање аутора да називи страних правних извора који се помињу у тексту, као и страна имена, буду написани и у свом изворном облику. То је детаљ који никако није само технички, и који, у ствари, доприноси изграђивању правне културе студената, а знатно олакшава истраживања оним радозналијим међу њима, чија интересовања надилазе оквире уџбеника. Вредело би, стога, размислити и о томе да се

учини још један корак у истом правцу, који би се састојао у навођењу назива свих основних породичноправних института на неколико најважнијих светских језика. Таква би пракса навикавала студенте на комуникације са страним правима и била од истинске користи свима онима који чине прве кораке у науци, олакшавајући им сналажење у решењима уредног права.

2. Уџбеник професора Љиљане Буровић састоји се од увода и пет делова. У уводу су расправљани општи појмови о породичном праву, као што су појам породичног права, место породичног права у правном систему и схватања која о томе постоје у домаћој и страниј књижевности, одлике породичног права у Југославији, предмет и метод и подела породичног права. Потом следе, кратак преглед развоја породичног законодавства у Југославији, разматрања о изворима породичног права, и основним начелима породичног права. Најзад, уводни део се закључује излагањима о појму породице и сродства. Први део књиге је посвећен брачном праву. Започиње општим појмовима о брачном праву (појам и предмет брачног права, кратак историјски преглед, начела брачног права) и браку. Закључењу брака, и то условима за закључење брака, посвећен је сразмерно велики део излагања у којима се прецизно и исцрпно нарочито представљају појам и врсте брачних сметњи. Излагања о дејствима брака завршавају се дејствима брака на личне односе брачних другова, јер је, као што је већ речено, систематика излагања пратила систематику Закона о браку и породичним односима СР Србије, у којој су све одредбе о имовинским односима чланова породице издвојене у посебну главу. Најзад, највећи део расправе о брачном праву посвећен је престанку неважећих (ништавих) бракова и престанку пуноважног брака (разводу брака), као и општем напоменама о врстама последица престанка брака. Други део књиге бави се односима родитеља и деце, појмом родитељског права и одређивањем елемената за квалификацију брачног односно ванбрачног статуса деце. На крају овог дела налазе се разматрања о садржини родитељског права, пре свега, о правима и дужностима родитеља према деци, а затим, и о правима и дужностима деце према родитељима, о вршењу родитељског права и престанку и продужењу родитељског права. Трећи део посвећен је појму, начелима и облицима заштите деце без родитељског старања. У оквиру овог дела, разуме се, највећи део текста односи се на појам усвојења и анализу законских претпоставки за заснивање потпуног односно непотпуног усвајања и на правна дејства усвојења, док је знатно мањи део посвећен осталим облицима заштите, дакле, онима у којима не настаје сроднички однос. Четврти део уџбеника *Породично право* у целини је посвећен старатељству и старатељском праву. Излагања обухватају опште појмове о старатељству, организовању старатељске службе и правила о избору и постављању стараоца, завршавајући се подробном анализом врсти старатељства (старатељство над малолетницима, старатељство над лицима лишеним пословне способности и старатељство за посебне случајеве). Последњи, пети део књиге посвећен је породичном имовинском праву, које обухвата правила о издржавању брачних и ванбрачних другова, родитеља и деце и осталих сродника, и правила о имовинским односима у породици. Највећи део излагања о имовинским односима, при том, бави се брачним имовинским режимом, да би се, сасвим на крају, нашла излагања о имовинским односима у ванбрачној заједници и имовинским односима члановима породичне заједнице. Најзад, последње две странице књиге резервисане су за оквиран попис литературе у домаћој и страниј књижевности породичног права. Недостаје, на жалост, предметни регистар, који би допунио практичну вредност књиге.

Марија Драшкић